

FAPTA PREJUDICIABILĂ A INFRAȚIUNII DE MANIPULARE A UNUI EVENIMENT

Gheorghe RENIȚĂ,
lector universitar, USM
<https://orcid.org/0000-0003-2722-009X>

Partea I

SUMAR

Latura obiectivă a infracțiunii cuprinde o totalitate de semne relevante în plan juridic care dau pece-tea sau amprenta exterioară a infracțiunii. În acest sens, latura obiectivă a infracțiunii prevăzută la art. 242¹ „Manipularea unui eveniment” din Codul penal al Republicii Moldova este alcătuită doar dintr-un singur semn, *i.e.*: fapta prejudiciabilă. Totodată, fapta prejudiciabilă a acestei infracțiuni constă în încurajarea, instruirea sau influențarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat, ca acesta din urmă să aibă o conduită contrară principiului *fair-play*.

În esență, încurajarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat presupune sprijinirea, îndemnarea, stimularea acestui participant. Acordarea de stimulente participanților la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat nu reprezintă o faptă ilicită, atunci când acestea sunt preconizate și repartizate conform meritelor (performanțelor) obținute. Din contra, stimularea unui participant la un eveniment sportiv sau de pariat pentru ca acesta să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat (trucată) asupra evenimentului cade sub incidența infracțiunii de manipulare a unui eveniment.

De asemenea, încurajarea, în sensul art. 242¹ din Codul penal al Republicii Moldova, nu se poate concretiza în promisiunea, oferirea sau darea, per-

THE PREJUDICIAL ACT OF THE OFFENSE OF MANIPULATION OF AN EVENT

SUMMARY

The objective side of the offence comprises a total of legally relevant signs that give the seal or external imprint of the offence. In this respect, the objective side of the offence provided in Article 242¹ “Manipulation of an event” of the Criminal Code of the Republic of Moldova consists of only one sign, *i.e.*: the prejudicial act. At the same time, the prejudicial act of this crime consists in encouraging, instructing or influencing a participant in a sporting event or a betting event to have a conduct contrary to the principle of *fair play*.

In essence, encouraging a participant in a sporting event or betting event involves supporting, urging, stimulating that participant. Giving incentives to participants in a sporting event or a betting event is not an illegal act, when they are expected and distributed according to the merits (performance) obtained. On the contrary, the stimulation of a participant in a sporting or betting event for him to take actions that would produce a vitiated (arranged) effect on the event falls under the incidence of the offence of manipulation of an event.

Likewise, the encouragement in the sense of Article 242¹ of the Criminal Code of the Republic of Moldova may not materialize in the promise, offering or giving, personally or through an intermediary, to a sports participant or betting of goods, money, services, privileges or advantages in any form. In this situation, the criminal liability applies for bribery. In turn, training a participant in a sporting event or betting event involves instructing that participant to take action that would produce a vitiated (arranged) effect on the event.

Key-words: *manipulation of sports competitions, match-fixing, sporting event, bet, football team, prejudicial act.*

sonal sau prin mijlocitor, unui participant sportiv sau de pariat de bunuri, bani, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă. În această situație, răspunderea se aplică pentru darea de mită. La rândul ei, instruirea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat presupune darea de instrucțiuni acestui participant ca acesta să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat (trucată) asupra evenimentului.

Cuvinte-cheie: *manipularea în competiții sportive, meci aranjat, eveniment sportiv, pariu, echipă de fotbal, faptă prejudiciabilă.*

Manifestarea extrinsecă a conduitei umane, implicând lezarea efectivă sau potențială a valorilor și relațiilor sociale protejate de legea penală, include: 1) fapta (acțiunea sau inacțiunea) prejudiciabilă; 2) urmările prejudiciabile (după caz); 3) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile (după caz); 4) locul, timpul, metoda, mijlocul sau ambianța comiterii infracțiunii (după caz) [26, p. 149].

Sub acest aspect, constatăm că latura obiectivă a infracțiunii prevăzută de art. 242¹ „Manipularea unui eveniment” din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP) este alcătuită doar dintr-un singur semn, *i.e.*: fapta prejudiciabilă. La rândul ei, fapta prejudiciabilă a acestei infracțiuni constă în încurajarea, instruirea sau influențarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat [1, p. 108; 12, p. 7; 13, p. 177; 14, p. 218].

Conduita infracțională descrisă la art. 242¹ din CP nu poate fi realizată prin inacțiune, ci doar prin acțiune. Printr-o omisiune nu poate fi încurajat, instruit sau influențat un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv, cu scopul de a obține bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană. Dacă s-ar admite contrariul, s-ar intra în contradicție cu regulile logicii. Desigur, omisiunea unui factor de decizie implicat în cadrul unui eveniment sportiv sau a unui eveniment de pariat (*i.e.* a unui antrenor, a unui arbitru, a unui membru al juriului etc.) de a oferi participanților instrucțiunile corespunzătoare poate avea un impact asupra parcursului sau asupra rezultatului aceluși eveniment. Totuși, o asemenea inacțiune nu cade sub incidența infracțiunii de manipulare a unui eveniment, dar, eventual, în baza altor norme, *e.g.* cele care stabilesc răspunderea disciplinară.

Din conținutul dispoziției prevăzută de art. 242¹ CP rezultă că infracțiunea de manipulare a unui eve-

niment poate fi comisă prin trei modalități normative cu caracter alternativ ale acțiunii prejudiciabile [1, p. 108; 12, p. 7; 13, p. 177; 14, p. 218]:

- 1) încurajarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat;
- 2) instruirea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat;
- 3) influențarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat.

Spre deosebire de legislatorul Republicii Moldova, alți legislatori au optat, atunci când au descris conținutul infracțiunii de manipulare a unui eveniment, pentru o structură sau o „textură deschisă” (*open-textured*), cum ar spune H.L.A. Hart [20, p. 128].

De exemplu, potrivit art. 197/a din Codul penal al Albaniei [17], constituie contravenție acțiunile sau inacțiunile îndreptate spre predeterminarea rezultatelor competițiilor sportive naționale și internaționale, contrar principiului *fair-play*. Aceași faptă constituie infracțiune, dacă este comisă pentru obținerea unor bunuri.

De asemenea, art. 182¹ alin. (1) din Codul penal al Lituaniei [19] stabilește răspunderea pentru afectarea în mod ilegal a parcursului sau a rezultatului corect al unei competiții sportive profesionale. Totodată, art. 2 alin. (13) din Legea Lituaniei privind educația fizică și sport [29] redă definiția noțiunii de „manipulare a unei competiții sportive” – un aranjament, o acțiune sau o omisiune intenționată prin care se încearcă să se influențeze parcursul sau rezultatul unei competiții sportive pentru a elimina, în totalitate sau parțial, imprevizibilitatea competiției respective cu scopul de a obține un avantaj necuvenit.

Nu în ultimul rând, în conformitate cu art. 212¹ alin. (1) din Codul penal al Letoniei [18], constituie infracțiune manipularea unei competiții sportive desfășurată de o organizație sportivă. Iar art. 15¹ din Legea sportului a Letoniei prevede că manipularea unei competiții sportive înseamnă orice operațiune care încălcă incertitudinea referitoare la parcursul sau rezultatul unei competiții sportive [23].

Această concepție normativă acoperă toate modalitățile faptice posibile de comitere a infracțiunii în discuție. În perspectivă, vom cugeta asupra oportunității adoptării unui asemenea model și în Republica Moldova.

1) Încurajarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat

Revenind la cadrul normativ al Republicii Moldova, cu privire la *prima* modalitate normativă a faptei prejudiciabile a infracțiunii de manipulare a unui eveniment – încurajarea unui participant la un

eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat – reținem că, *ad litteram*, „a încuraja” semnifică a îmbărbăta, a sprijini, a stimula [3, p. 543].

În doctrină s-a remarcat că, în sensul art. 242¹ CP, încurajarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat presupune sprijinirea, îndemnarea, stimularea acestui participant [1, p. 109; 12, p. 7; 13, p. 178; 14, p. 219], opinie la care subscriem.

În acest context, nu poate fi trecută cu vederea polemica din literatura de specialitate *vis-à-vis* de faptul dacă stimularea unui participant la un eveniment sportiv poate sau nu angaja răspunderea penală pentru manipularea unui eveniment. Astfel, după B.V. Voljenkin, stimularea unui participant, neprevăzută de contract, la un eveniment sportiv în vederea atingerii celor mai bune performanțe în cadrul competiției cade sub incidența normei prevăzută de art. 184 din Codul penal al Federației Ruse [28] (normă similară cu art. 242¹, 333 și 334 CP RM). Dimpotrivă, A.S. Gribov este de părere că stimularea unui participant la un eveniment sportiv pentru ca acesta să depună tot efortul ca să câștige o competiție onestă nu reprezintă o faptă prejudiciabilă [27].

În acest sens, pentru a ne forma o opinie, reținem că, în conformitate cu art. 203 din Codul muncii al Republicii Moldova, pentru succese în muncă, angajatorul poate aplica stimulări sub formă de: a) mulțumiri; b) premii; c) cadouri de preț; d) diplome de onoare. Regulamentul intern al unității, statutele și regulamentele disciplinare pot să prevadă și alte modalități de stimulare a salariaților.

Totodată, potrivit art. 204 al aceluiași act normativ, stimulările se aplică de către angajator după consultarea reprezentanților salariaților. Stimulările se consemnează într-un ordin (dispoziție, decizie, hotărâre) și se aduc la cunoștință colectivului de muncă.

Aceste prevederi devin aplicabile în cazul încheierii unui contract de muncă (fie chiar și verbal, pentru că forma scrisă a contractului de muncă nu este o condiție *ad validitatem*, ci *ad probationem*). Participanții la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat ar putea încheia un contract de muncă cu un club sportiv, cu o organizație sportivă sau cu o companie de televiziune etc. Se poate întâmpla, din varii motive, ca organizatorii de evenimente sportive sau de alte evenimente de pariat să încheie cu participanții la asemenea evenimente alte tipuri de contracte, e.g. „contract de joc”, „contract sportiv”, „acord de participare” sau „contract de prestări servicii”. În astfel de situații, la acordarea stimulentei va trebui să se ia în considerare clauzele contractuale și, după caz, regulamentul de desfășurare a evenimentului.

Conform pct. 50 al Normelor financiare pentru activitatea sportivă, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1552 din 4 decembrie 2002 (Anexa nr. 1 la această hotărâre), pentru performanțele deosebite obținute în competițiile sportive, organul central de specialitate în domeniul culturii fizice și sportului, celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale, care au în subordine unități sportive, Comitetul Național Olimpic și Sportiv, federațiile, asociațiile, cluburile și școlile sportive, după caz, pot acorda sportivilor, în funcție de valoarea performanței, de importanța competiției, de aportul personal și în limita bugetului aprobat, premii în lei sau obiecte, până la valoarea sumelor prevăzute de această hotărâre de Guvern [4].

Acest act normativ stabilește că sportivilor li se oferă premii pentru locurile I-III sau, după caz, pentru locurile I-VI, obținute la: a) Campionatele mondiale; b) Campionatele europene; c) Universiada Mondială; d) Jocurile Mondiale; e) Jocurile Olimpice pentru tineret; f) Festivalul (Zilele) Olimpic(e) al(e) Tineretului European; g) Campionatele mondiale universitare militare, feroviare etc.; h) Cupele mondiale; i) Cupele europene; j) Competițiile internaționale (turnee), cu participarea sportivilor (echipelor) din mai multe țări, inclusiv competițiile cu participarea mai multor ramuri de sport; k) Competițiile internaționale bilaterale; l) Campionatele naționale; m) Cupa Republicii Moldova. Spre exemplu, în cadrul Campionatelor mondiale, sportivilor care reprezintă Republica Moldova le sunt preconizate următoarele premii:

(i) pentru seniori: locul I – 225.000 de lei, locul II – 120.000 de lei, locul III – 90.000 de lei, locul IV – 50.000 de lei, locul V – 40.000 de lei, locul VI – 30.000 de lei;

(ii) pentru juniorii de categoria I-a (tineret): locul I – 45.000 de lei, locul II – 30.000 de lei, locul III – 21.000 de lei, locul IV – 13.000 de lei, locul V – 10.000 de lei, locul VI – 7.000 de lei;

(iii) pentru juniorii de categoria a II-a (cadeți): locul I – 20.000 de lei, locul II – 13.500 de lei, locul III – 9.000 de lei, locul IV – 5.000 de lei, locul V – 4.000 de lei, locul VI – 3.000 de lei.

În cadrul competiției „Cupa Republicii Moldova” sportivilor li se conferă premii pentru obținerea: locului I – 3.500 de lei; locului II – 2.500 de lei; locului III – 1.500 de lei.

Potrivit pct. 54 al Normelor financiare pentru activitatea sportivă, valoarea premiilor pentru deținătorii locurilor I-VI la Jocurile Olimpice va fi stabilită prin hotărâre de guvern. De exemplu, prin Hotărârea Guvernului nr. 491 din 6 iulie 2012, a fost aprobat cuantumul premiilor pentru performanțele sportivilor obținute la ediția a XXX-a a

Jocurilor Olimpice de vară și ediția a XIV-a a Jocurilor Paraolimpice din anul 2012 (care au avut loc în orașul Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord), după cum urmează: medalia de aur – 100.000 de euro; medalia de argint – 90.000 de euro; medalia de bronz – 80.000 de euro; locul IV – 70.000 de euro; locul V – 60.000 de euro; locul VI – 50.000 de euro; locul VII – 40.000 de euro; locul VIII – 30.000 de euro; locul IX – 20.000 de euro; locul X – 10.000 de euro; locul XI – 7.000 de euro; locul XII – 5.000 de euro [5].

Pentru sportivii care au reprezentat Republica Moldova la ediția a XXXI-a a Jocurilor Olimpice de vară și la ediția a XV-a a Jocurilor Paraolimpice din anul 2016 (care s-au desfășurat în orașul Rio de Janeiro, Brazilia) au fost preconizate premii în mărime de: 3.000.000 de lei pentru obținerea medaliei de aur; 2.600.000 de lei pentru obținerea medaliei de argint; 2.000.000 de lei pentru obținerea medaliei de bronz; 600.000 de lei pentru obținerea locului IV; 600.000 de lei pentru obținerea locului V; 400.000 de lei pentru obținerea locului VI; 300.000 de lei pentru obținerea locului VII; 200.000 de lei pentru obținerea locului VIII [6].

De asemenea, cuantumul premiilor pentru performanțele sportivilor care au reprezentat Republica Moldova la Jocurile Olimpice de Tineret din anul 2018 (ediția de vară, care au fost găzduite de orașul Buenos Aires, Argentina) variază în dependență de locul obținut de către aceștia: locul I (medalia de aur) – 120.000 de lei; locul II (medalia de argint) – 90.000 de lei; locul III (medalia de bronz) – 70.000 de lei; locul IV – 50.000 de lei; locul V – 38.000 de lei; locul VI – 28.000 de lei; locul VII – 21.000 de lei; locul VIII – 16.000 de lei [7].

Au fost premiați și sportivii care au obținut performanțe la ediția a II-a a Jocurilor Europene din anul 2019 (care au avut loc în or. Minsk, Republica Belarus) la ramurile de sport: badminton, box, canoe, ciclism, judo, lupte, sambo, tenis de masă, tir și tir cu arc, *i.e.*: locul I (medalia de aur) – 220.000 de lei; locul II (medalia de argint) – 160.000 de lei; locul III (medalia de bronz) – 120.000 de lei; locul IV – 50.000 de lei; locul V – 30.000 de lei [8].

Distinct de cele conturate *supra*, din pct. 55 al Normelor financiare pentru activitatea sportivă aflăm că Președintele Comitetului Național Olimpic poate suplimenta din bugetul propriu cu până la 100% premiile acordate deținătorilor locurilor I-VI la Jocurile Olimpice conform hotărârii Guvernului. Mai mult, în baza pct. 66 al actului normativ prenotat, și sportivii care au obținut recorduri omologate de forurile sportive pot fi premiați (*e.g.* sportivului care a realizat un record olimpic îi poate fi acordat un premiu în valoare de până la 50.000 de lei).

Așadar, acordarea de stimulente participanților la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat nu reprezintă o faptă ilicită, atunci când acestea sunt preconizate și repartizate conform meritelor (performanțelor) obținute. Din contra, stimularea unui participant la un eveniment sportiv sau de pariat, astfel încât acesta să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv, cu scopul de a obține bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, cade sub incidența art. 242¹ CP. O astfel de ipoteză ar exista atunci când participantului la un eveniment sportiv sau de pariat i se oferă un „stimulent” („premiu”) pentru a avea o prestație proastă în cadrul unui eveniment sportiv sau de pariat. În plan comparat, art. 11 alin. (5) din Legea Turciei nr. 6222 din 14 aprilie 2011 cu privire la prevenirea violenței și dezordinii în sport [24, p. 101-102] stabilește în mod expres modalitatea normativă de stimulare a participantului la un eveniment sportiv prin promiterea sau oferirea de „bonusuri”, în vederea aranjării meciului.

Stimularea, privită ca modalitate faptică de comitere a infracțiunii de manipulare a unui eveniment, nu trebuie să se exprime în promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui participant sportiv sau de pariat de bunuri (inclusiv premii bănești), servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă. În această ipoteză, răspunderea se aplică conform art. 334 „Darea de mită” din Codul penal. Acest aspect nu a fost înțeles în cazul *Kmit*, în care un procuror din cadrul Procuraturii Anticorupție a Republicii Moldova l-a învinuit pe R.K. (managerul FC „D.”) de comiterea infracțiunii prevăzută la art. 242¹ alin. (2) CP, pentru că el (R.K.) *ar fi încurajat financiar sportivii echipei FC „D.” (Moldova) la meciurile de fotbal ale etapei preliminare din cadrul „Ligii Europei”, desfășurate la 4 iulie 2013 în orașul Tirana și la 11 iulie 2013 în orașul Chișinău între FC „D.” (Moldova) și KS „T.” (Albania). Prin urmare, au fost viciate rezultatele acestor evenimente sportive, după cum urmează: 3:1 în favoarea KS „T.” (la meciul din 4 iulie 2013) și, respectiv, 2:0 în favoarea FC „D.” (la meciul din 11 iulie 2013). De asemenea, R.K. ar fi încurajat financiar participanții la evenimentul sportiv care a avut loc pe 29 august 2014, ora 16:00, între echipele de fotbal FC „M.” (Orhei) și FC „D.” (Tiraspol), și anume sportivii echipei FC „D.”. În așa mod, s-ar fi produs un efect viciat asupra rezultatului acestui eveniment, înregistrându-se un scor de 6:0 în favoarea FC „M.” [9].*

Pretinsa „încurajare financiară” a participanților la un eveniment sportiv reprezintă o remunerare ilicită, în sensul art. 334 CP. Prin urmare, lui R.K.

trebuia să i se impute infracțiunea de dare de mită unui participant la un eveniment sportiv.

Așa s-a procedat, de exemplu, într-un caz din practica judiciară a României (cunoscut sub denumirea sugestivă „dosarul valiză”; această denumire își are sorginea din împrejurarea că făptuitorul ar fi pus banii promiși sportivilor într-o valiză, care, în final, a fost preluată de către oamenii legii), în care s-a constatat că *finanțatorul și acționarul clubului de fotbal „S.B.”, B.G., și-a construit un plan infracțional, conform căruia urma să stimuleze financiar cu suma de 1,7 milioane de euro jucătorii și conducerea clubului de fotbal „U.C.” (aproximativ 100.000 de euro pentru fiecare), în scopul obținerii unui rezultat favorabil (egalitate sau victorie) în meciul cu echipa „C.F.R.C.” din etapa a 34-a a Campionatului Național de Fotbal – Liga I (sezonul 2007-2008), fapt care ar fi avut drept consecință situarea pe primul loc a echipei „S.B.”. S-a accentuat că nu se poate accepta, sub nicio formă, un sistem de premiere financiară sau de altă natură, între cluburile de fotbal aflate în aceeași competiție sportivă oficială, sub masca motivației că o astfel de stimulare duce la obținerea unui joc mai bun și a unor performanțe îmbunătățite. Sportivul are o obligație de diligență bine determinată, și anume – să joace fotbal la capacitate maximă pentru obținerea unor performanțe, fără a putea stabili anticipat scorul final. Dacă toți finanțatorii sau acționarii cluburilor aflate într-un campionat ar avea astfel de inițiative (de premiere a echipelor), atunci s-ar pierde noțiunea de competiție, fără a se mai cunoaște când se joacă corect și când predomină interese oculte generate de așa-zisele „premierii”, care pot reprezenta o „mită mascată”. Înalta Curte de Casație și Justiție a României a conchis că B.G. trebuie să răspundă penal pentru comiterea infracțiunii de dare de mită (prevăzută de art. 255 din Codul penal al României din 1968) și l-a condamnat la trei ani de închisoare cu executare [2].* Apropo, în baza art. 11 alin. (5) din Legea Turciei nr. 6222 din 14 aprilie 2011 cu privire la prevenirea violenței și dezordinii în sport, pedeapsa aplicabilă se reduce în jumătate, dacă stimularea participantului la un eveniment sportiv s-a făcut în interesul clubului sportiv, adică de a învinge competiția.

Așadar, încurajarea, în sensul art. 242¹ CP, nu se poate concretiza în promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui participant sportiv sau de pariat de bunuri, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă.

2) Instruirea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat

În sensul aceluiași articol, „instruirea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat (cea de-a doua modalitate normati-

vă a faptei prejudiciabile a infracțiunii de manipulare a unui eveniment – *n.a.*) presupune furnizarea de instrucțiuni acestui participant” [1, p. 109; 12, p. 7; 13, p. 178; 14, p. 219], astfel încât acesta să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv.

Darea de instrucțiuni unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat poate face parte dintr-o anumită strategie/tactică. Dar nu orice strategie/tactică este permisă și, respectiv, aceasta poate fi considerată o aranjare a evenimentului. Adesea, limita dintre o strategie/tactică „corectă” și alta „interzisă” nu poate fi trasată cu ușurință. Așa cum observă S. Zaksaitė, „conceptul de manipulare poate depinde de tipul sportului: în timp ce unele acțiuni pot fi considerate o manipulare într-o ramură de sport și, prin urmare, ilegale și sancționate, dimpotrivă, într-o altă ramură de sport, aceleași acțiuni pot constitui doar o tactică răspândită” [25, p. 289].

De exemplu, în cazul wrestlingului (*i.e.* o formă de sport de origine americană, derivată din lupta greco-romană, care combină sportul și efectele teatrale, în care oponentii luptă corp la corp, încercând fiecare să îl arunce sau să îl imobilizeze pe celălalt la podea, folosind diverse prize în conformitate cu un cod de reguli [21]), ar fi greu de învinuit persoanele de manipulare a unui eveniment, de vreme ce, prin definiție, acest tip de sport implică un spectacol regizat din timp. Acesta se explică prin faptul că tehnicile și manevrele executate în ring sunt dureroase, forța manevrelor și gradul mare de risc făcând aproape imposibilă evitarea coliziunilor dureroase, iar executarea lor implică multe riscuri, dacă nu sunt efectuate corect [15]. Aspectul „simulat” al unei manevre de wrestling constă în faptul că ambii luptători încearcă să evite consecințele negative, cum ar fi rănilor interne sau ruperea oaselor, și nu încearcă neapărat evitarea durerii, durere imposibil de eliminat în cazul majorității manevrelor [15]. Pe parcursul meciului, sportivii implicați în ring comunică, folosind gesturi sau termeni specifici pentru a informa adversarul în legătură cu manevrele pe care urmează să le execute [15]. Și arbitrul are rolul său, semnalând uneori momentele în care trebuie să aibă loc evenimentele prestabilite sau care implică un grad de risc ridicat [15]. Într-un meci de wrestling, rezultatul final și anumite momente de vârf ale meciului sunt predeterminate în culise și repetate de wrestleri pe parcursul antrenamentelor, restul partidei fiind improvizate [15].

În astfel de cazuri, datorită naturii și esenței acestui tip de sport, art. 242¹ CP RM nu pare a fi incident, cel puțin în cea de a doua modalitate a acțiunii prejudiciabile a infracțiunii prevăzută de acest articol. În schimb, dacă într-o altă ramură

de sport cineva ar oferi instrucțiuni sportivilor, ca aceștia să predetermine anumite momente sau rezultatul final al unui meci, atunci s-ar putea aplica răspunderea pentru manipularea unui eveniment.

Într-un alt caz, opt jucătoare de badminton (două perechi din China, clasate pe locul întâi și, respectiv – doi, la nivel mondial, una din Indonezia și una din Coreea de Sud) au fost descalificate din cadrul Jocurilor Olimpice de vară de la Londra din 2012, după ce Federația Internațională de Badminton a concluzionat că jucătoarele ar fi încercat să manipuleze clasamentul grupelor din primul tur, prin înfrângere deliberată. În ciuda observațiilor arbitrilor, acestea ar fi făcut greșeli intenționate și nu ar fi depus cele mai bune eforturi pentru a învinge. În replică, jucătoarele au susținut că adversarii lor din prima etapă erau mai puternici și, în consecință, nu ar fi avut șanse reale să-i câștige. În aceste condiții, ele au rezervat energia pentru meciurile cu adversari mai slabi în fazele următoare [16, 22].

Federația Internațională de Badminton a apreciat că această tactică nu este permisă și constituie o abatere disciplinară, opinie împărtășită de unii autori [25, p. 289]. Totuși, în literatura de specialitate există voci care afirmă că atunci când alți sportivi de top, *e.g.* Usain Bolt (atlet, multiplu campion olimpic și mondial) sau Michael Phelps (multiplu campion olimpic și mondial la înot) economisesc energia în toiu unei competiții, nimeni nu le etichetează acțiunile lor ca fiind contrare eticii sportive, dar sunt privite ca o tactică sportivă acceptată. Potrivit lui K. Blair, acest lucru reflectă prejudecățile olimpice occidentale față de sportul practicat de femei [16, p. 9].

Pentru a aprecia dacă anumite instrucțiuni fac parte dintr-o tactică corectă sau nu trebuie avute în vedere mai multe aspecte, *e.g.*: tipul sportului; specificul evenimentului; care sunt regulile de desfășurare a evenimentului în discuție; faptul dacă instrucțiunile sunt pe larg acceptate sau contestate de participanți; cum s-ar comporta un „exemplar-model” care participă la eveniment; împrejurarea dacă instrucțiunile pot afecta principiul *fair-play*.

Din această perspectivă, în cazul de mai sus decizia de a pierde în mod deliberat anumite meciuri nu a fost inoculată de terțe persoane, ci le-a aparținut sportivilor. Această conduită este contrară principiului *fair-play*. Ea nu poate fi comparată cu ipoteza în care persoana nu depune din start toată străduința ca mai apoi să învingă în competiție, așa cum au procedat de mai multe ori Usain Bolt sau

Michael Phelps. Sunt situații diferite. Pierderea deliberată a unui meci, astfel încât sportivii implicați să părăsească terenul în „huiduielile” suporturilor și a fanilor, așa cum s-a întâmplat în cazul celor opt jucătoare de badminton, nu poate fi considerată o tactică sportivă acceptată. De asemenea, ar fi rizibil să credem că poate face parte dintr-o tactică sportivă corectă ipoteza în care un jucător de fotbal nu lovește balonul în poartă atunci când are o posibilitate adecvată să o facă sau când se „împiedică” chiar lângă poartă etc. Este vorba de cazuri când sportivul „joacă cu frâna de mână trasă”, nu la capacitatea sa maximă. Pentru orice persoană rezonabilă este clar că asemenea acțiuni afectează parcursul sau rezultatul evenimentului și nu trebuie tolerate. În această situație este justificată aplicarea răspunderii disciplinare în privința participanților la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat.

Spre deosebire de cazul jucătoarelor de badminton, care este unul pur disciplinar [25, p. 289], în dosarul *Mungiu* [10] și *Beședin* [11], pentru asigurarea înfrângerii selecționatei Republicii Moldova de fotbal feminin în fața selecționatei Letoniei la meciul din 4 august 2013 din cadrul Campionatului Europei U17, la o diferență de două goluri, făptuitorii i-au cerut antrenorei A.S. (promițându-i în schimb 8.000 de dolari SUA) modificarea planului tactic și a componenței selecționatei de fotbal a Republicii Moldova, *i.e.* schimbarea rolurilor și poziției în teren a jucătorilor, precum și înlocuirea jucătorilor cei mai puternici cu cei mai slabi. A.S. nu a dat curs acestor solicitări și a anunțat conducerea FMF și Centrul Național Anticorupție. Într-un final, meciul în discuție a fost corect și s-a încheiat cu scorul de 1-1, iar făptuitorii (S.B. și V.M.) au fost reținuți și, apoi, trimiși în judecată și condamnați pentru dare de mită. Dacă A.S. ar fi dat instrucțiuni sportivilor selecționatei Republicii Moldova de fotbal feminin, astfel încât să piardă meciul, atunci A.S. ar fi comis, între altele, infracțiunea de manipulare a unui eveniment în modalitatea normativă de care ne ocupăm aici (instruirea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat).

Alegerea unei sau altei tactici pentru un eveniment sportiv sau de pariat poate constitui „cheia” succesului. Prin urmare, darea de instrucțiuni unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat pentru ca acesta să aibă o conduită care ar afecta parcursul sau rezultatul firesc al evenimentului în care evoluează cade sub incidența art. 242¹ CP.

Referințe bibliografice:

1. Brînză S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
2. Decizia nr. 156/2013 din 4 iunie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a României. <https://bit.ly/2W2nERm> (vizitat 20.04.2020).
3. *Dicționarul explicativ al limbii române / Conducătorii lucrării: Coteanu I., Seche L. și Seche M. Ediția a II-a, revăzută*. București: Univers Enciclopedic Gold, 2012. 1230 p.
4. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1552 din 4 decembrie 2002 pentru aprobarea Normelor financiare pentru activitatea sportivă. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 174-176.
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 491 din 6 iulie 2012 prin care a fost aprobat cuantumul premiilor pentru performanțele sportivilor obținute la ediția a XXX-a a Jocurilor Olimpice de vară și ediția a XIV-a a Jocurilor Paraolimpice din anul 2012 (care au avut loc în orașul Londra, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 142.
6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 610 din 17 mai 2016 cu privire la aprobarea cuantumului premiilor pentru performanțele obținute la ediția a XXXI-a a Jocurilor Olimpice de vară și ediția a XV-a a Jocurilor Paraolimpice din anul 2016, or. Rio de Janeiro, Brazilia. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 134-139.
7. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1040 din 24 octombrie 2018 cu privire la aprobarea cuantumului premiilor pentru performanțele obținute la Jocurile Olimpice de Tineret din anul 2018 (ediția de vară), or. Buenos Aires, Argentina. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 400-409.
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 344 din 18 iulie 2019 cu privire la aprobarea cuantumului premiilor pentru performanțele obținute la ediția a II-a a Jocurilor Europene din anul 2019, or. Minsk, Republica Belarus. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr. 238.
9. Încheierea Judecătorei sectorului Buiucani, mun. Chișinău, din 26 ianuarie 2016. Dosarul nr. 10-731/2015. <https://bit.ly/2J22b4Z> (vizitat: 20.04.2020).
10. Sentința Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău, din 17 februarie 2015. Dosarul nr. 1-636/2014. <https://bit.ly/2sg447C> (vizitat: 20.04.2020).
11. Sentința Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău, din 2 iulie 2015. Dosarul nr. 1-131/14. <https://bit.ly/304D7jJ> (vizitat 20.04.2020).
12. Stati V. *Infrațiunea de manipulare a unui eveniment (art. 242¹ CP RM): studiu de drept penal. Partea II*. În: *Revista Națională de Drept*, 2013, nr. 12, p. 7-12.
13. Stati V. *Infrațiuni economice: Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2014. 530 p.
14. Stati V. *Infrațiuni economice: Note de curs. Ediția a II-a, revăzută și actualizată*. Chișinău: CEP USM, 2016. 622 p.
15. Wrestling. <https://bit.ly/39NVmOi> (vizitat 20.04.2020).
16. Blair K. The 2012 Olympic Badminton Scandal: Match-Fixing, Code of Conduct Documents, and Women's Sport. În: *The International Journal of the History of Sport*, 2018, p. 1-13.
17. Criminal Code of the Republic of Albania. <https://bit.ly/2QpEshA> (vizitat 20.04.2020).
18. Criminal Code of Latvia. <https://bit.ly/2QRz71E> (vizitat 20.04.2020).
19. Criminal Code of Lithuania. <https://bit.ly/35xlyKl> (vizitat 20.04.2020).
20. Hart H.L.A. *The Concept of Law*. Second Edition. Oxford: Clarendon Press, 1994. 328 p.
21. International Wrestling Rules. <https://bit.ly/2WamZNE> (vizitat 20.04.2020).
22. Sailors P.R., Teetzel S., Weaving C. Lentius, Inferius, Debilus: The Ethics of "Not Trying" on the Olympic Stage. În: *Sport in Society*, 2015, vol. 18, no. 1, p. 17-27.
23. Sports Law of Latvia. <https://bit.ly/2Vc1pHt> (vizitat: 20.04.2020).
24. UNODC IOC Study on Criminal Law Provisions for the Prosecution of Competition Manipulation. <https://goo.gl/5KQTUe> (vizitat 20.04.2020).
25. Zaksaitė S. Match-fixing: the shifting interplay between tactics, disciplinary offence and crime. În: *The International Sports Law Journal*, 2013, vol. 13, p. 287-293.
26. Бриллиантов А.В. *Уголовное право России: Части Общая и Особенная: Учебник*. Москва: Проспект, 2011. 1232 с.
27. Грибов А.С. Пробелы в регламентации отдельных признаков оказания противоправного влияния на результаты спортивных соревнований или зрелищных коммерческих конкурсов (ст. 184 УК РФ). В: *Юридическая наука*, 2014, № 2, с. 100-102.
28. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации (постатейный). 2-е издание, исправленное, переработанное и дополненное*/ Под ред. Чучаева А.И. Москва: Инфра-М, Контракт, 2010. <https://bit.ly/2K84D8y> (vizitat 20.04.2020).
29. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymas. <https://bit.ly/2PhzJgW> (vizitat 20.04.2020).

